

Oponentský posudek na bakalářskou práci:

Vargová, Jana: Souvislost mezi bezdomovectvím a ústavní výchovou

Autorka si pro svou bakalářskou práci zvolila velmi zajímavé, avšak poměrně náročné téma vlivu ústavní výchovy na vznik bezdomovectví. Hlavní výzkumnou otázkou zní – do jaké míry má předchozí pobyt v zařízeních pro výkon ústavní výchovy vliv na vznik bezdomovectví? Zároveň autorka usiluje o zjištění, kolik osob bez přístřeší prošlo nějakým typem těchto zařízení.

Velkým kladem práce je poctivá snaha o oporu v různých výzkumech a zařazení několika metod. Za práci můžeme tušit velkou časovou investici a snahu o začlenění co největšího balíku dat k sekundární analýze. Autorka se opírá o odborné publikace, expertní rozhovory, vlastní výzkum a 4 další výzkumy bezdomovectví (zejména z Prahy).

Krátce nastiňuje význam rodiny, zejména v kontrastu k zařízením ústavní výchovy, jejichž typy, zakotvení v zákonu a systému služeb popisuje spolu s citací odborných prací, které již přes třicet let upozorňují na různé aspekty ústavní deprivace. Cituje práce zabývající se příčinami nařízení ústavní výchovy a jejími důsledky, na což navazuje publikacemi, které uvádí opuštění institucionální péče jako jeden z významných faktorů vzniku bezdomovectví. Zajímavé pasáže se týkají hospitalismu či reflexe možností následné podpory mladých lidí po opuštění ústavu, ať již ze strany orgánů sociálně právní ochrany či domů na půli cesty. Zde snad lze jen upozornit, že těchto zařízení je v Praze více než dvě (str. 29) a že k jejich vyhledání je vhodnějším zdrojem databáze registrovaných sociálních služeb na portálu MPSV, než server neziskovky.cz. Teoretická pasáž celkově je zpracována kvalitně, autorka vykazuje poměrně dobrý přehled a lze jen ocenit, že zdroje z odborné literatury doplnila rozhovory s experty přímo z praxe.

Autorka poté přistupuje ke kvantitativní analýze dat, ve které lze jako přínosný vypíchnout především její vlastní výzkum, který založila na údajích z osobních karet 284 uživatelů nízkopražského denního centra Naděje. Další datové soubory pochází z výzkumů IKSP (157 bezdomovců z pražských azylových domů), IZPE (900 pražských bezdomovců), výzkum kurátora Prahy 1 (123 klientů) a výzkum CAAT 157 bezdomovců z Plzně. Data vždy nějakým způsobem obsahují otázku na předchozí pobyt bezdomovce v zařízení ústavní výchovy. Autorka se vcelku poctivě snažila si poradit s odlišně postavenými otázkami, které ne vždy umožňovaly srovnávat data. Komplikace činil zejména možný souběh různých uváděných typů zařízení pro výkon ústavní výchovy, někdy však „očištěním“ došlo spíše k ještě většímu vychýlení (např. je sporné vyřazení kategorie diagnostických ústavů na str. 31, také vzhledem k tomu, že i diagnostické ústavy mívají často zřízenou vlastní rodinnou skupinu pro výkon ústavní výchovy).

Výsledky jsou přehledně seřazeny do tabulky, kde je pobyt v ústavu vyjádřen procentuálním podílem ze zkoumaného souboru i absolutní hodnotou. Většinou procentuální podíl bezdomovců se zkušeností s ústavní výchovou kolísá od 5,7 % až po 20 %, největší procentuální hodnoty vykazují datové soubory s nejvíce respondenty.

Výzkumnou otázku po počtu osob bez přístřeší se zkušeností s ústavní výchovou autorka v závěru zodpovídá v souladu s výsledky výzkumů, že jde o 263 osob a tedy cca 20 % podíl, což lze hodnotit jako poměrně vysoké procento. Výsledek hlavní výzkumné otázky (do jaké míry má pobyt v ústavní výchově vliv na vznik bezdomovectví?) však bohužel opírá již jen o konstrukci, v jejíž logice není jednoduché se vyznat ani po několikanásobném čtení. Na absolutní počet 263 osob (vzorek zkoumaných bezdomovců z Prahy a Plzně se zkušeností s

ÚV) autorka uplatnila celonárodní odhad podílu osob bez domova do 26 let, tedy 15 %, a dostala číslo 40. Tento počet pak opět vztáhla k odhadu počtu všech dětí odešlých z ústavů v celé republice za posledních osm let (17 000) a dospěla k závěru, že pouze 0,2 % ze všech odešlých se objevilo mezi zkoumanými bezdomovci. Na tomto čísle pak postavila poněkud překvapivý závěr, že pobyt v zařízeních ústavní výchovy nemá zásadní vliv na vznik bezdomovectví.

Pokud autorka tento závěr obhájí před komisí, navrhuji klasifikovat práci jako velmi dobrou (B).

Oponent: Mgr. Stanislav Kunc